

บทที่ 1

บทนำ

“การประยุต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบทอดงานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมเครื่องหนังของจังหวัดเชียงใหม่” เป็นกระบวนการศึกษาด้านการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป ผู้วิจัยได้แทรกกระบวนการพัฒนาผู้ประกอบการงานหัตถกรรม เครื่องหนังหลายด้าน ได้แก่ การจัดการ การตลาด การผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบ บรรจุภัณฑ์ และการออกแบบตราสินค้า ฯลฯ ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริม ให้ผู้ประกอบการสร้างดำรงธุรกิจคนได้อย่างยั่งยืน นับเป็นกลวิธีการสืบทอดงานหัตถกรรมท้องถิ่น อีกทางหนึ่ง รายละเอียดของงานวิจัยกล่าวได้ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เครื่องหนัง” นับว่าเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่สนองประโยชน์ใช้สอยในการดำรงชีวิต ของมนุษย์ ตั้งแต่สมัยโบราณ และในยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ใช้หนังสัตว์ธรรมชาตินำมา ตากแห้งแล้วประดิษฐ์เป็นงานหัตถกรรมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ใช้ปลาคอนอน ทำพรมปูพื้น ใช้เป็นอาวุธ และเครื่องมือจับสัตว์ ทำสายธนู กระบะบังมิด อานม้า ทำเครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งตัว และเครื่องประดับร่างกาย รองเท้า กระเป๋า ฯลฯ ตลอดจนการใช้หนังสัตว์ทำกลองเพื่อตีให้สัญญาณ ในประเทศไทยได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องหนังเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของยุคสมัยนั้น ๆ อาทิเช่น สมัยเชียงแสนสุโขทัย รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องหนังในยุคนี้ทำมาจาก หนังสัตว์ประเภทหนังวัว หรือหนังควายตากแห้ง เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทรองเท้า เชือกหนัง กลอง และโล่ป้องกันอาวุธ ในสมัยอยุธยา รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องหนังเป็นประเภทของใช้ในครัวเรือน เช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย แต่มีผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นใหม่ คือ “หนังตะลุง” เป็นผลิตภัณฑ์เครื่อง การละเล่นพื้นเมืองของไทยทางภาคใต้ ทำมาจากหนังวัวหรือหนังควายฉลุเป็นรูปภาพตัวหนังต่าง ๆ ตามเรื่องราวในเรื่องราวเกียรติ ผลิตภัณฑ์อีกประเภทหนึ่ง คือ “หนังใหญ่” เป็นหนังฉลุ เช่นเดียวกับ หนังตะลุงแต่มีขนาดใหญ่กว่า ในสมัยอยุธยาได้มีการค้าขายกับต่างประเทศจึงปรากฏว่าได้มีการนำ หนังฟอกเข้ามาใช้บ้างแล้ว แต่เป็นส่วนน้อย ในสมัยรัตนโกสินทร์ ในยุคนี้เริ่มมีการพัฒนาความ เจริญและการค้าขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศมากขึ้น ชาวต่างประเทศพวกรูโรปและอเมริกาได้นำ

หนังฟอกคุณภาพดี และผลิตภัณฑ์เครื่องหนังหลายชนิดเข้ามาในประเทศไทย ทำให้คนไทยเกิดความนิยมใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องหนังมากขึ้น และยังมีการผลิตเครื่องหนังขึ้นภายในประเทศ โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้วิทยาการในการทำเครื่องหนังมาจากชาวยุโรปและอเมริกา เช่น รองเท้า กระเป๋า เข็มขัด และของใช้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ โดยรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องหนังของไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ เครื่องหนังแกะสลักวาดลาย และเครื่องหนังตัดเย็บ และเครื่องหนังจักสาน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, ม.ป.ป. : 276-282)

เครื่องหนังตัดเย็บ และเครื่องหนังจักสาน มี 2 ลักษณะ คือ เครื่องหนังหัตถกรรมทำด้วยมือ และอุปกรณ์ค่อนข้างง่าย ๆ และเครื่องหนังหัตถอุตสาหกรรม โดยใช้เครื่องจักรเย็บหนังและอุปกรณ์อื่น ๆ รวมไปถึงแรงงานฝีมือ งานหัตถอุตสาหกรรมหนังในประเทศไทยนั้นมีการผลิตทั้ง 2 รูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งที่เต็มไปด้วยบุคลากรที่สำคัญทางประณีตศิลป์และงานหัตถกรรม ไม่ว่าจะเป็นการแกะสลัก วาด เขียน ปั้น ฯลฯ ช่าง หรือบุคลากรเหล่านี้ จะเรียนกันอย่างคุ้นเคยว่า “สล่า” โดยใช้ขึ้นต้นการเรียก เช่น สล่างานหนัง เป็นต้น หัตถอุตสาหกรรมหนังในจังหวัดเชียงใหม่ นับว่ากำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่ง ทั้งจำนวนผู้บริโภคที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการหนังที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้บรรยากาศการทำธุรกิจด้านการงานหัตถกรรมเครื่องหนังดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการใช้สถานที่สาธารณะในการนำเสนอผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องหนังที่มีรูปแบบทันสมัย ของผู้ประกอบการรายย่อยที่มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่สำคัญได้แก่ บริเวณถนนคนเดินวันเสาร์ (ถนนวัวลาย) ถนนคนเดินวันอาทิตย์ และถนนคนเดินในอำเภอต่าง ๆ เช่น อำเภอสันกำแพง อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอดอยสะเก็ด และในจังหวัดใกล้เคียง และจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ รวมถึงภาครัฐบาลยังมีการส่งเสริมการส่งออกอีกด้วย อีกทั้งปัจจุบันการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนากระบวนการผลิตเครื่องหนัง โดยเฉพาะการฟอกหนัง การย้อมสีหนัง การอัดลายบนแผ่นหนังและเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีรูปแบบที่หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ผลิตภัณฑ์เครื่องหนังในปัจจุบันได้แก่ กระเป๋า รองเท้า เข็ม สมุด ของที่ระลึก หมวก เป็นต้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการหนังมีทั้งผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมงานหนังในจังหวัดเชียงใหม่ที่ผลิตทั้งแบบครัวเรือนและแบบโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งผลิตภัณฑ์เครื่องหนังของไทยในยุคนี้จึงนับเป็นสินค้าส่งออกทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ซึ่งสามารถดึงดูดเงินตราจากต่างประเทศเข้าสู่ไทยได้

งานหัตถกรรมท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน อุตสาหกรรมขนาดย่อม และขนาดกลางสาขาเครื่องหนังสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่หนังดิบ ซึ่งเป็นผลพลอย

ได้มาจากการทำปศุสัตว์ของประเทศ สามารถนำสิ่งเหลือใช้มาเพิ่มมูลค่าได้เป็นอย่างดี หนึ่งดิบ จะถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเครื่องหนังชนิดต่าง ๆ เช่น กระเป๋าหนัง รองเท้าหนัง เสื้อหนัง เครื่องประดับหนัง เฟอร์นิเจอร์ ของตกแต่งบ้าน ของที่ระลึกจากเครื่องหนัง ฯลฯ สินค้าเหล่านี้นอกจากจะสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศได้แล้วยังสามารถผลิตเพื่อเป็นสินค้า เพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศได้ด้วย เหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงได้เริ่มโครงการ การประยุกต์พระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องหนังของจังหวัด เชียงใหม่ เพื่อเป็นการศึกษาบริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมเครื่องหนัง ในจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นงานหัตถกรรมเครื่องหนังในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมเครื่องหนังในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในระดับ ท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษานี้มีประเด็นสำคัญที่เป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1 บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมเครื่องหนังในจังหวัดเชียงใหม่
- 2.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรม เครื่องหนังในจังหวัดเชียงใหม่
- 2.3 เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องหนัง ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาขั้นตอนการทำงานหัตถกรรมเครื่องหนังเพื่อสืบทอดภูมิปัญญา และเพื่อศึกษาศักยภาพของกลุ่มธุรกิจชุมชนงานเครื่องหนัง ในเขตอำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง อำเภอเมือง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

4. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมสาขาเครื่องหนังของจังหวัดเชียงใหม่” มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการงานหัตถกรรมเครื่องหนัง ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) โดยมีขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากกลุ่มผู้ประกอบการที่คาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ 20 กลุ่ม ซึ่งคัดเลือกจาก

- 1) รายชื่อกลุ่มผู้ประกอบการที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ในงานผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย
- 2) กลุ่มตัวอย่างจากเครือข่ายผู้ประกอบการ ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- 3) ผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) โดยแยกกลุ่มงานหัตถกรรมเครื่องหนังที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ โดยแยกตามประเภทการจัดตั้ง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ธุรกิจชุมชน ผู้ประกอบการ กลุ่มแม่บ้าน ร้านค้า ฯลฯ

4.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสืบค้นข้อมูลกลุ่มงานหัตถกรรมเครื่องหนังด้วยการจดบันทึก การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึก ถ่ายภาพ และถ่ายวิดีโอ โดยอาศัยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory research) เพื่อจัดเก็บข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมเครื่องหนังของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษารูปแบบ ขั้นตอนการทำงาน ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสาขาช่างหนัง ซึ่งเป็นชุดข้อมูลจากการรวบรวมและศึกษาขององค์กรต่าง ๆ ภาครัฐบาล ชุมชน และเอกชน โดยการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน นอกนั้นสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดรูปแบบงานหัตถกรรมแนวใหม่ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากวิจัยแบบมีส่วนร่วม ต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรที่เกี่ยวข้องที่ถือเป็นผู้ร่วมการวิจัยในท้องถิ่นด้วย ได้แก่

- 1) กรรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมศักยภาพของประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กร เครือข่ายชุมชน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ของประชาชน โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพ

2) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นองค์กรหลักในการนำภูมิปัญญา นวัตกรรม องค์ความรู้ เพื่อการพัฒนา ธุรกิจอุตสาหกรรมไทยให้มั่นคง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3) ศูนย์ประสานงาน OTOP ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ นับว่าเป็นศูนย์ประสานงาน ด้านต่าง ๆ ในโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) จังหวัดเชียงใหม่

4) สถานที่ราชการ เอกชนที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ชาวเขา หอศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ฯลฯ

4.3 ชนิดของเครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต (Interview schedule) ได้แก่ เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นลักษณะคำถาม กำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าให้เลือกตอบ (Closed ended question) และ คำตอบแบบเติมคำ (Open ended question) ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ สังเกต และจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ แบ่งเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน ดังนี้

- 1) ข้อมูลลักษณะพื้นฐาน และประวัติความเป็นมาของผู้ประกอบการ ข้อมูลในด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านงานเครื่องหนัง
- 2) ข้อมูลด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญางานหัตถกรรมเครื่องหนังในท้องถิ่น
- 3) ข้อมูลด้านความต้องการ ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างที่จำเป็น จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
- 4) วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์แบบอื่น ได้แก่ การประชุม วางแผนงานวิจัยร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นเพื่อดำเนินแผนกิจกรรม การจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อระดมความคิดเห็น และหาข้อสรุปเพิ่มเติมในความสมบูรณ์ของเนื้อหา ด้านประวัติความเป็นมา ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อติดตามผล จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม และการเผยแพร่องค์ความรู้ แก่ประชาชนผู้สนใจ จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินผล และสรุปผลการวิจัย

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

5.1 การวิจัยในครั้งนี้เนื่องจากเป็นงานเพื่อให้เห็นภาพรวมของหัตถกรรมพื้นบ้าน สาขาเครื่องหนังในชุมชนต่าง ๆ และเห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีพื้นบ้านว่าเป็นอย่างไร มีการถ่ายทอดภูมิปัญญามานานแค่ไหน ซึ่งเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดสู่สาธารณะชน

5.2 เป็นการบริการความรู้แก่ประชาชนเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา เปิดอบรมให้ประชาชนที่สนใจ จัดนิทรรศการและจัดทำคู่มือวารสารประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจ เพื่อให้ความรู้ และนำรวบรวมในเอกสาร ฐานข้อมูล เพื่อถ่ายทอดให้แก่ประชาชนทุกระดับได้

5.3 บริการความรู้แก่ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา การผลิตเครื่องหนังด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการชุมชน โดยการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปต่อยอดภูมิปัญญาในด้านการพัฒนาการออกแบบ ให้เป็นสินค้าในรูปแบบใหม่สไตล์ล้านนา

5.4 นำไปผลิตเชิงพาณิชย์ และสร้างนวัตกรรมใหม่สาขาเครื่องหนังได้จากการศึกษา อบรม เพื่อพัฒนางานหัตถกรรมเครื่องหนังให้ทุนค่าใช้จ่าย ทุนเวลา ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ถ้าเป็นสินค้าก็สามารถผลิตสินค้าได้จำนวนมากยิ่งขึ้น

5.5 จากการให้ความรู้ด้านการออกแบบ การผลิต การจัดการและการตลาด ผู้ประกอบการ สาขาเครื่องหนังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้เป็นอย่างดี

5.6 การทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย ในด้านการเพิ่มศักยภาพ การจัดการในธุรกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาธุรกิจอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาสินค้าสู่โครงการ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น สามารถบริหารทรัพยากรต้นทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทำธุรกิจของตนสู่สากลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและพลวัตโลก

5.7 พัฒนาผู้ประกอบการหัตถกรรมเครื่องหนัง โดยการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปบริหารจัดการ นำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชุมชนอื่น จังหวัดอื่นได้

5.8 ผู้ประกอบการงานหัตถกรรมเครื่องหนัง ทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง สามารถประยุกต์ใช้ผลการวิจัยกับกลุ่มของตนเองได้ โดยสนองตอบต่อยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ และ ยุทธศาสตร์พัฒนานบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม

5.9 สามารถนำหลักการบริหารจัดการในด้านการตลาด การจัดการ การเงิน ต้นทุนการผลิต ที่ใช้กับผู้ประกอบการเครื่องหนังไปใช้ในแหล่งชุมชนอื่น ๆ ได้

5.10 สามารถนำวิจัยไปต่อยอดในท้องถิ่น และชุมชนอื่น ๆ ได้

6. ระยะเวลาในการทำวิจัย

การศึกษานี้มีระยะเวลาการทำวิจัยเป็นเวลา 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553

7. นิยามศัพท์

การประยุกต์ (Applied) หมายถึง การผสมผสาน หรือการปรับใช้ความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อมของกลุ่มงานหัตถกรรมช่างหนังในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอดันคำแพง อำเภอดันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เข้าด้วยกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณา 5 ส่วน (คลังปัญญาไทย, 2553 : ระบบออนไลน์) ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตการณ์ เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

3.1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบไปด้วยความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2) เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ หมายถึง การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หมายถึง การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ในเบื้องต้นมีหลักการดังนี้ (อภิษฐ์ พันธเสน, 2545: 7)

1. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม นั่นคือ ใช้เทคโนโลยีที่มีราคาไม่แพง แต่ถูกหลักวิชาการ
2. มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ
3. ไม่โลภเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
4. เน้นความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค และไม่เอารัดเอาเปรียบแรงงานหรือลูกค้า ตลอดจนมาเอารัดเอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ
5. เน้นการกระจายความเสี่ยงจากการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และ/หรือ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนผลผลิตได้ด้วย
6. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ (Down side risk management) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ก่อหนี้จนเกินขีดความสามารถในการจัดการ
7. เน้นการตอบสนองตลาดภายในท้องถิ่น ภูมิภาค ตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศเป็นหลักตามลำดับ

ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้วิสาหกิจสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงในระยะยาว ซึ่งจะศึกษาได้จากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สามารถผ่านวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมาได้ เพื่อพัฒนาเป็นตัวชี้วัดและกำหนดเป็นเกณฑ์ที่จะให้การสนับสนุน แทนเน้นปัจจัยด้านการเงินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญของการสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมโดยรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐมาโดยตลอด และคงจะเป็นแนวทางสำคัญต่อไปในอนาคต ถ้าหากไม่มีการศึกษาในประเด็นทั้ง 7 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นนี้อย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้อุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นส่วนประกอบสำคัญของการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียงสืบต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Knowledge) หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น ได้มาจากประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งระหว่างการสืบทอดมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง

จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมมีปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านชนบทในวิถีคั้งเดิมนั้น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วน ๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณีความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติความสัมพันธ์ที่ดีเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสมดุล ที่เคารพกันและกัน ไม่ทำร้าย ทำลายกัน ทำให้ทุกฝ่ายทุกส่วนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ชุมชนดั้งเดิมจึงมีกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน มีคนเฒ่าคนแก่เป็นผู้นำคอยให้คำแนะนำ ตักเตือน ตัดสิน และลงโทษ หากมีการละเมิด ชาวบ้านเคารพธรรมชาติรอบตัว ดิน น้ำ ป่า เขา ข้าว แคน ฝน โลก และจักรวาล ชาวบ้านเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ทั้งที่มีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว (ศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ, 2549 : ระบบออนไลน์)

งานหัตถกรรม (Handicraft) หมายถึง งานช่าง งานประดิษฐ์ หรืองานฝีมือ ของชาวบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย และได้สืบทอดมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับหัตถกรรมเครื่องหนังของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย ในจังหวัดเชียงใหม่

เครื่องหนัง (Leather) หมายถึง งานหัตถกรรมของท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง เช่น การฟอกหนัง และการแปรรูปหนังเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าจากหนังประเภทต่าง ๆ ของอำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่